

Helbing Ferenc eredeti rajza.

OFFENZIVÁNK FOLYTATÁSA KELET FELÉ. BEVONULÁSUNK LEMBERGBE.

Hadoszlopaink, melyek győzelmesen vonultak be Przemyslbe, nem maradhattak sokáig a városban. Egy rövidke pihenőt is csak alig lehetett részükre juttatni. A taktikai helyzet azt követelte, hogy tovább üldözzük a visszavonuló ellenséget, hogy a sarkában maradjunk. A harcoló katona csak pillanatokig örülhet győzelmének. Ő maga csak kivívja a győzelmet, a siker felett való örvendezést ott-hon hagyott kedveseinek kell átengednie.

Csapataink az oroszokat rövidesen kiverték a vár keleti részéből és Medika felé szorították őket. Még ugyanazon a napon és a következőn is kemény utóvédharcokat kellett megvívniuk.

Nikolajevics nagyherceg az orosz odesszai hadsereget, amelynek az volt a rendeltetése, hogy a Boszporusz ellen küzdő szövetségesekkel operáljon együtt, gyorsan erősen fenyegetett Dnyeszter—Lemberg irányú frontjának megerősítésére vonta el. Így azoknak az ántátseregeknek, melyek a Dardanellákat ostromolták, végeláthatatlan időre le kellett mondaniuk az oroszok támogatásáról.

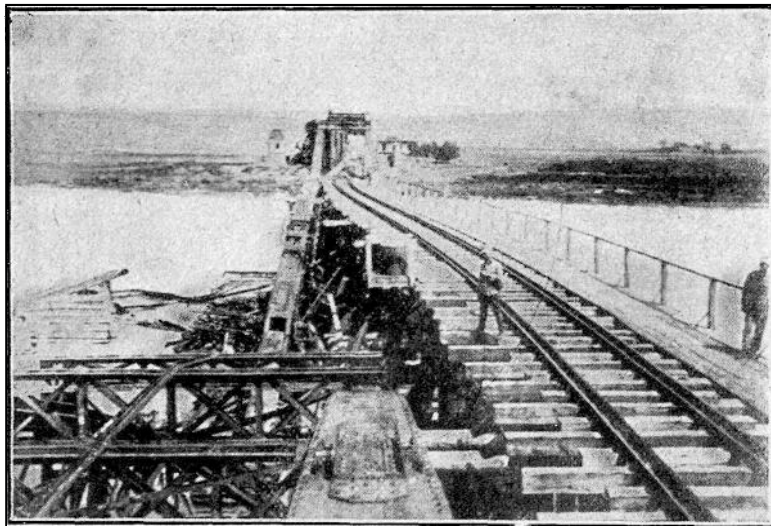
Az orosz harcvonalak újabb megerősítésének azonban az volt az eredménye, hogy különösen a Linsingen-hadsereg előnyomulásával szemben megint nagyobb ellentállást lehetett kifejteni. Így hát ennek a hadseregnek június 3-ika és 5-ike között Sztrijtől és Drohobictől északra heves harcokat kellett megvívnia, melyek azonban nemcsak hogy szerencsésen végződtek reánk nézve, hanem még az az ered-

ményük is megvolt, hogy az ellenségnek Zidacov és a Vadovicetől északra eső terület között a Dnyeszterig kellett visszavonulnia. Ugyanakkor Linsingen jobbszárnya erősen kelet felé kanyarodott, elfoglalta a Zuravno és Kalusz melletti magaslatokat, úgy hogy ennek a hadseregnek arcvonala most már egy derékszögű saroknak alakját mutatta.

József Ferdinánd és Pflanze-Baltin hadseregeinek arra kellett közben szorítkozniuk, hogy meglevő állásaikban az ellenségnek minél nagyobb erőt vonják magukra, hogy így frontunk ékje Przemysl-től és Sztrijtől kiindulva minél könnyebben nyerhessen tért Lemberg felé.

Június ötödikén este déllengyelországi és galíciai összfrontunknak a következő lapon közölt vázlatban feltüntetett alakja volt.

A viszonylagos nyugalomnak néhány napja alatt a Linsingen-hadsereg erős akciót indított meg. Zuravnónál átkelt a Dnyeszteren és lejjebb egészen Halicsig szorította vissza az oroszokat. Június 8-ikán elfoglalta Sztaniszlaut és a sereg jobbszárnya a Pflanze-Baltin-hadsereg balszárnyával együtt az Ottinia—Korszov—Kulackovcétől északra eső vonalig nyomult előre. Közben az oroszok megszakítás nélkül folytatták a Pruth melletti hadsereg ellen irányuló tömegtámadásaikat. Láthatóan rendszer volt abban a rettenetes makacságban, amellyel Oroszország (még a következő hónapokon át is) Romániára támaszkodó szárnyának helyzetét biztosítani akarta. A szívós erőparáznál nyilvánvalóan az volt a célja, hogy Románia, ha már nem lehetett semlegességéből Oroszország javára kimozdítani, érezze, hogy az orosz seregek állandóan sakkban tartják.

A helyreállított Dnyeszter-híd Halicsnál.

Az ellenség Pruth melletti állásaira építette fel minden reményességét, segítségükkel vélte a hadi és egyúttal a politikai helyzetet is megváltoztatni. Meg volt győződve, hogy Romániát végre is az orosz ügy mellé fogják kényszeríteni. Éppen ezért hadd lássa az akaratos ország szakadatlanul az orosz csapatokat, melyek Novoszelicától északra szorosan a román Pruth-határon állottak. Hadd hallják a románok éjjel-nappal az ágyúknak dörgését.

Június 9-én Pflanzler-Baltin hadseregének csapatjai Szniatintól keletre átkeltek a Pruthon és megszállták Kotzman helységet.

Június 10-én a Dnyeszter mellett elfoglalták Zaleszcsikot és biztosították maguknak az átkelést. Ekkor aztán a legészlelőbb Pruth-szögletben sem tudták magukat az oroszok tovább tartani és részben Czernovicczal szemben észak felé, részben a besszarábiai határon át is megkezdették a visszavonulást.

Másnap már az egész Dnyeszter és Pruth közötti területet kiürítették. Csapataink azonkívül még besszarábiai területen is megszállottak néhány helységet.

UJABB ÁTTÖRÉS.

Közben legyőztük azokat az akadályokat is, melyek üldözésünket a Szan mellett megállították és ott is újra folytathattuk a harcokat. Csapataink elsősorban Jaroszlautól északi irányban törtek előre a Szanon

át és a szieniavai hidfőt újra hatalmukba kerítették.

A kassai hadtest június 13-ikán Jaroszlautól keletre és délkeletre törte át az orosz frontot, miközben 13.000 orosz jut a győzők kezére. Az ellenség Moszesiszka mellett is hátrálni kezd. Przemyslen túl harcoló seregeink ezen az egy napon 16.000 oroszot fognak el.

Az, hogy az új áttörést Mackensen hadserege hajtja Jaroszlautnál véghez, nemcsak a hadvezér taktikai ügyességének az eredménye, mert ez egyúttal Frigyes tábornagy, illetőleg vezérkara főnökének, Conrad bárónak pontosan megszabott terve szerint történt. Conradnak ez a terve, ha nem is észrevehetően, már az oroszoknak a Lubacovka felé való előbbi visszaszorításában is megnyilatkozott. Május végén nem lehetett még ezt a Lubacovka mellett kivívott sikert kellően kiaknázni és így jelentőségét nyilvánvalóbbá tenni. Egy-egy sikernek stratégiai jelentősége mindig kisebbnek látszik a pillanatnyi taktikai eredményénél. Az úgynevezett »nagy győzelmeknek«, melyek a foglyok nagy számában, sok ágyú zsákmányolásában és más egyéb hasonló eredményekben nyilatkoznak meg, gyakran koránt sincsen a harctéri helyzet további kialakulására olyan hatalmas befolyása, mint amilyent a külső siker hatása alatt a közvélemény szokott nekik tulajdonítani.

Német katonák automobilon Grodeken áthaladnak.

Révész és Biró felvétele.

Itt fordítva állott a dolog. József Ferdinánd főhercegnek a Lubacovka felé való előtörése látszólag nem volt jelentékeny esemény. Csak a katonai szakértő ismerte fel, hogy e mögött a látszólag egészen elszigetelt és véletlen művelet mögött mélyebb célok rejtőznek és hogy felület alatt legfelsőbb hadvezetőségünknek valami olyan szándéka rejtőzik, mely csak későbbben fog láthatóbban a felszínre kerülni.

És mikor az oroszok nemsokára olyan óriási tömegekkel támadták meg a Szannak

törnünk, ahol szemben vele Mackensen és Böhmermoller seregeinek szárnyai összeértek, tehát Radimno vidékén — a június 13-iki sikerrel tényné vált.

Június 15-ikére az oroszokat már teljesen túlvetettük a Lubacovkán, Mackensen serege elérte a Niemirov—Lubacov—Oleszivevonalat és ezzel teljesen észak felé kanyarodott. Ekkor már József Ferdinánd seregeinek jobb szárnya Piszkorovicénél északi irányban való kanyarodását szintén végrehajtotta.

Ugyanebben az időben Böhmermoller tábornok keleti irányban folytatta az üldözést és az ellenséget a grodeki tavakig vetette vissza. 16-ikán éjjélkor ennek a nagyszerű seregnek császári és királyi ezredei Grodeknek nyugati részébe máris bevonultak.

Az ellenséget tehát egész galíciai frontján újra visszavonulásra kényszerítettük. Legfelsőbb hadvezetőségünk hivatalos jelentéseiben a következőképpen emlékezik meg eddigi eredményeinkről:

Éppen 1½ hónap telt el a nagy offenzíva megindítása óta.

Öt nagy csatában és az ütközeteknek egész sokaságában szegezték a szövetségesek a győzelmet zászlóikhoz, összesen 971 tisztet, 391.000 főnyi légénységet fogtak el és 304 ágyút, 763 gépfegyvert és számos lőszer- és tréncocsit zsákmányoltak, egy várat pedig elfoglaltak.

»Amikor majdan kellőképpen fogják a májusi és júniusi napokat méltatni«, írja egy akkori haditudósító, »az osztrák-magyar hadsereg történetének legszebb lapjai fognak megjelenni.« Milyen kevéssé tudtuk akkor még csak sejteni is azt a heroikus nagyságot, mely bátor katonáink lelki erejében rejtőzött! A legszebb lapot? A májusi és júniusi napok?... Hát voltak-e másfélék is, mint legszebb lapok? Hát a júniusi napokra nem július, augusztus, szeptember stb. napjai következtek azokkal a dicsőséges diadalokkal, melyeket Lemberg, Ivangorod, Breszt-Litovszk mellett, majd mélyen benn a poléziai mocsarakban, továbbá az Isonzo mellett, Tirolban, Szerbiában és így tovább a harcterek végtelen sokaságán végig vívtak ki hősi csapataink...

Ki tudta akkor csak elképzelni is, hogy a feladatok milyen sokasága vár még hadseregünk összességére és hogy milyen bravúrral, milyen csodálatos erővel és kitartással fogja valamennyit megoldani...

Grodek csapataink bevonulása után.

A Külophot, Wien, felvétele.

ezt a szakaszt, hogy Szieniavát újra kiürítettük, a szakértő előtt akkor is világos volt, hogy ez korántsem jelentheti Conradnak ehhez a helyhez kapcsolódó haditervének feladását. Ez a terv éppen ott akarta az orosz frontot széttepedni, hogy seregeink az egymástól elszakított részeket excentrikus irányokban kergessék ezután maguk előtt, egyrészt kelet felé, Lemberg irányában, másrészt északnak, Lublin felé.

Az észak felé való kanyarodást József Ferdinánd és Mackensen seregeinek kellett e terv szerint végrehajtani, míg a Przemyslől keletre és délkeletre álló seregeknek, melyek ekkor Böhmermoller lovassági tábornok parancsnoksága alá kerültek,* az lett volna a feladatuk, hogy a kelet felé visszaszorítandó orosz erők üldözését folytassák.

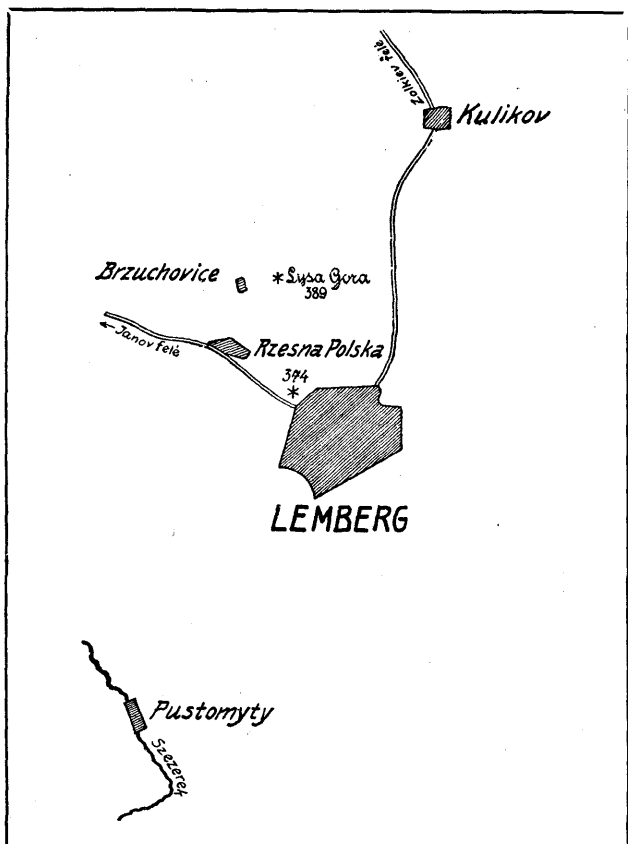
Miután a Szan-frontunk mögött közlekedési viszonyainkat rendbehoztuk, azimént vázolt hadműveleti tervnek végrehajtását újra meg lehetett indítani. Első feltétele — hogy tudniillik az orosz frontot azon a helyen sikerüljön át-

*) Boroevics Szvetozár gyalogsági tábornokot, a dicső 3-ik osztrák-magyar hadsereg parancsnokát, aki csapatait Duklától úgyszólván megszakítás nélküli iramban egészen Przemyslíg vezette, Ő Felsége bizalma az Isonzo-pontra szőlította, hogy ott az olaszok ellen hadműveleteinket irányítsa.

A Linsingen-hadsereg átkelése a Dnyeszteren Zuravónánál, 1915 június 6-án.

Heger A. rajza.

Lemberg körzetének vázlata.

LEMBERG VISSZAFOGLALÁSA.

József Ferdinánd csapatai június 16. és 17-én északi irányban lépték át a határt, orosz területre nyomultak, megszállották Tarnogradot és az oroszokat a Tanev mögé kergették vissza.

Ötven órás heroikus harc után, melynek folytán minden házért véresen kellett küzdeni, június 18-ikán teljesen hatalmunkba kerítjük Grodeket. Ezután többnapos, végül éjjel és nappal szakadatlanul folyó csata fejlődik ki, mely a Dnyesztertől a Vereszica mentén végig Ravaruszkáig terjed ki és Narolig még a nyugatra eső területre is átcsap és melynek az az eredménye, hogy a valamennyi állásukból kidobott oroszok részben Lemberg felé, részben északkeleti irányban, a Bug-vonal felé kénytelenek visszavonulni. Csapataink nagy lendülettel nyomulnak utánuk. Ravaruszkát, Magierovot és Janovot még ugyanazon a napon megszállják.

Ezzel az ellenségnek az az utolsó kísérlete, hogy a szövetségeseket

megakadályozza a Lemberg körüli területre való előnyomulásban, szintén meghiúsult.

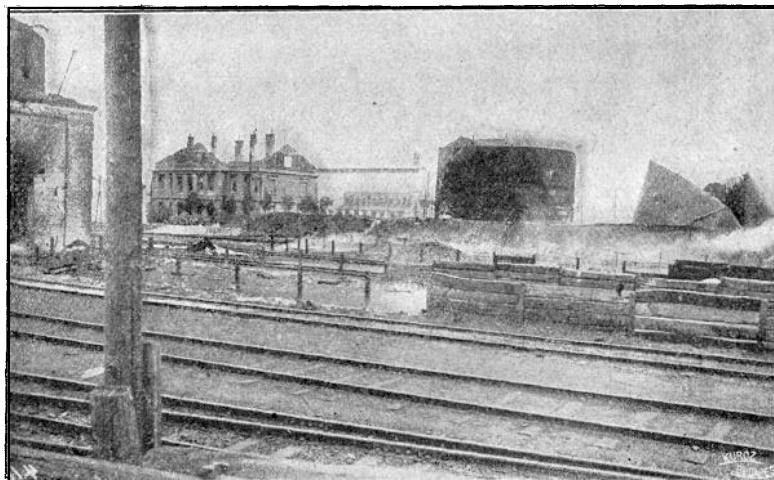
És valóban, Böhm-Ermolli tábornok már másnap reggel döntő támadásra indul Lemberg ellen, hogy a várost, ha lehetséges, rohammal foglalja el. Az a meggyőződés vezette, hogy energikus fellépéssel gyors sikert érhet el. A pillanat kedvezett az orosz ellentállás váratlan, meglepetésszerű megtörésének. Mert az ellenségnek Dnyeszter melletti vonalai éppen akkor kényszerültek visszavonulni és Ravaruszkánál is kettészakítottuk csapatait. Az általános zűrzavarnak ezekben az órában alig tudhatott kellő gyorsasággal és körültekintéssel olyan erőket tolni Lemberghez, melyek sikeresen szállhattak volna szembe ottani seregeinkkel. Böhm-Ermolli gyorsan megértve a helyzet kedvező voltát, minden habozás nélkül koncentrikus támadást rendelt el Lemberg ellen.

A sereg déli szárnya június 21-én elfoglalja Pusztomiti helységet és benyomul az ellenség állásaiba.

A legszélsőbb északi szárny éjjel az ellenségnek Kulikov melletti főállásait foglalja el.

Tüzérségünk közben a nyugati frontot árasztja el pusztító tűzével. Június 22-ikén hajnali öt óraker bécsi honvédek az ellenségnek Rzesna Polska melletti erődjét kerítik hatalmukba. Az oroszok itt visszavonulnak, de a város szélén, a 374. számú magaslaton, előre elkészített hadállásokban még egyszer kétségbeesett ellentállást fejtenek ki.

Ezekben a hajnali órákban Brzuchovice és a Liza-Gora-magaslat körül is nehéz harcokat kellett csapatainknak megvívniok. Délelőtt 10 órára ezekből az állásaiból is szuronnyal

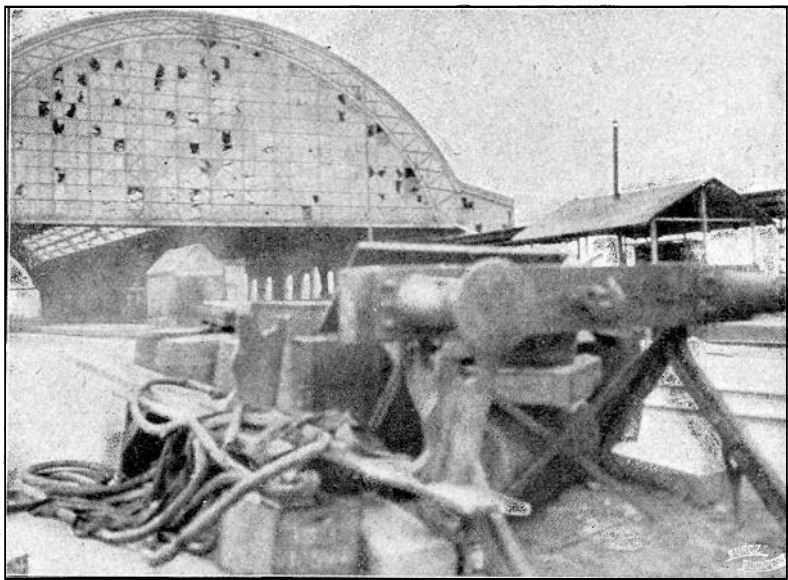
Feldúlt pályatest és állomási berendezés Lembergben.

Bruennlein G., Berlin, felvétele.

Előrelörésünk a grodeki tavaknál.

Heyer A. rajza.

A felgyújtott leMBERGI pályaudvar.

Révész és Biró felv.

kergették ki az ellenséget, miközben különösen a 34. sz. kassai gyalogezred tüntette ki magát.

A támadók e gyors egymásutánban kivívott sikereinek hatása alatt az orosz hadseregparancsnok lemond a további ellentállásról. Az orosz megszálló csapatok között pánik tör ki és az utolsó, nagy nehézségekkel tartott állásokat menekülésszerűen hagyja el. Orosz tisztiek saját legénységük közé lőnek, hogy így kényszerítsék kitarásra. De a katasztrófát nem lehet tovább feltartóztatni. Katonáink a menekülők után törnek és elérik a város első házait... *Lemberg a miénk!*

Délután négy órakor, vezérkarának élén, Böhm-Ermolli lovassági tábornok is belovagol a felszabadított városba. Üldöző oszlopaink élei már ekkor Lembergen túl, keleti irányban nyomulnak előre és a menekülő oroszokat valamennyi kelet felé vezető úton megállás nélkül kergetik maguk előtt...

Ugyanezen a napon Zolkievnél és Mikolajovnál is megkezdették az oroszok a visszavonulást.

* * *

Lemberg lakossága Böhm-Ermollinak a városba bevonult seregét leírhatatlan ujjongással fogadta.

A város úgyszólván pillanatok alatt lobogódszt öltött, az utcákon, az ablakoknál, az erkélyeken ezren és ezren várakoztak, akik a hadseregparancsnok és a csapatok megjelenésénél megható örömkialtásokba törtek ki. A lelkesedésnek, boldogságnak, az elragadtatásnak ezer hangja zúgott végig a városban. Az át-

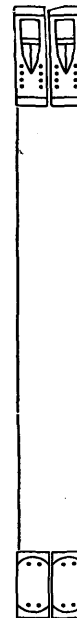
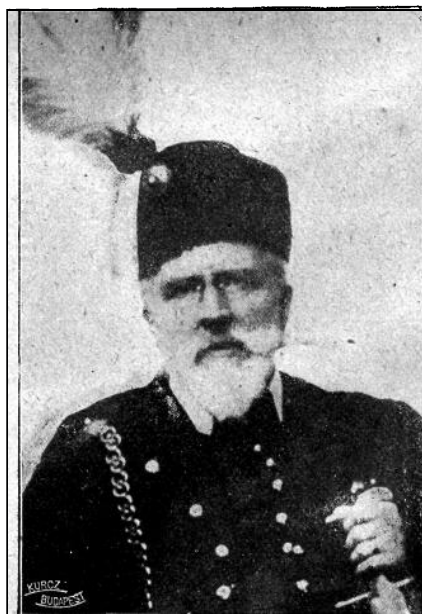
vonuló katonákra virágosó hullott. Sugárzó arcú tömegek ujjongva kiáltották szakadatlanul: »Éljen szeretett uralkodóink! Éljen Ausztria-Magyarország és győzedelmes hadserege! Éljenek megszabadítóink!« A hadseregparancsnokot a tartománygyűlés palotája előtt ünnepélyesen fogadták. Az ünnepelt meleg szavakkal köszöntö meg a fogadtatást és megindultan fejezte ki afelett való örömet, hogy a vezetése alatt álló seregnek jutott osztályrészéül az a rendkívüli szerencse, hogy Galicia fővárosát visszafoglalhatta Ő felsége, forrón szeretett uralkodóink részére.

A győzedelmes második hadsereg egyik tábornoka a következő szavakkal számolt be azokról a benyomásokról, melyek a megszábadított Lembergbe való bevonulásakor ragadták meg lelkét:

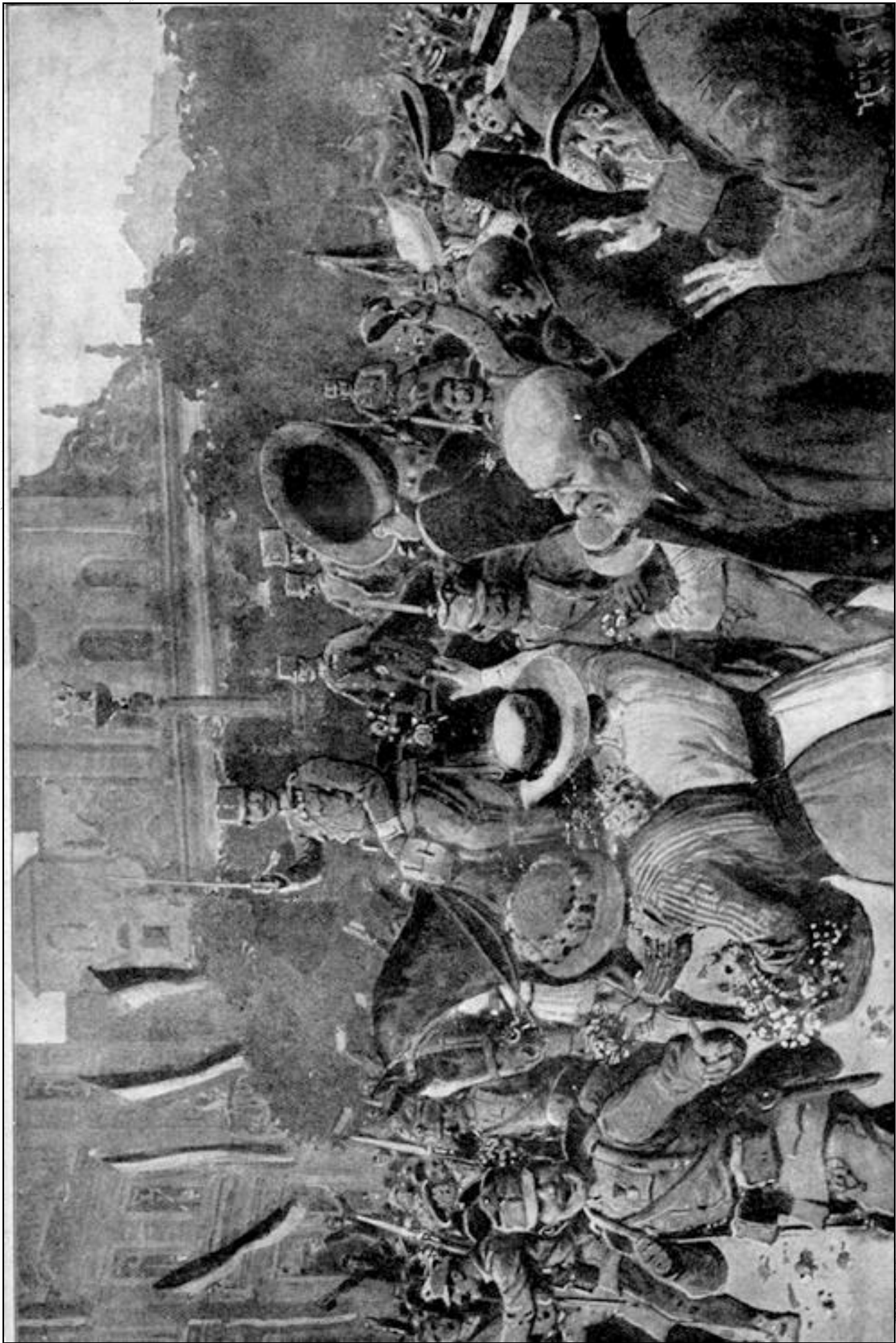
»A Lembergbe való bevonulás igazán történeti nagyságú volt. A lakosság ujjongása mindent elnyomott. Olyan élmény volt, mely szinte leírhatatlan.«

Ő felsége vezérkarunk zseniális főnökét, Conrad bárót, *vezérezredessé* nevezte ki.

A német császár Frigyes főhercegnek, hadseregeink főparancsnokának a főtábornagyi méltóságot adományozta.

Rutovsky, Lemberg polgármestere.

Röhm-Ermolli tábornok II. hadseregünk élén bevonul a visszafoglalt Lembergbe 1915. június 22-én.

Heger A. rajza.

Június 23-ikán este Frigyes főherceg, Hötzendorfi Conrad báró és a főparancsnokság sok más tisztjének kíséretében elutazott a főhadiszállásról, hogy meglátogassa Galiciának visszahódított fővárosát és hogy szemlét tartson az ott harcoló csapatok felett.

A főherceg június 24-ikén délelőtt vonult be Lembergbe. Az ország fővárosának lakossága tomboló lelkesedéssel fogadta az osztrák-magyar seregek főparancsnokát. Minden házat zászlódísz borított és az utcák, melyeken a menet keresztülhaladt, valósággal diadalútnak benyomását tették. Minden erkély és ablak tömve volt. Mindenfelől zászlókat és kendőket lengettek. A lassan mozgó gépkocsikra valóságos virágoszó zuhogott le. A viharos, folyton megújuló örömkialtások hatalmas akkorddá dagadtak.

Böhm-Ermolli ott tette meg jelentését és ott vette át Frigyes főherceg tábornagy kezéből Ő Felsége kitüntetését, a hadiékítménnyel díszített elsőosztályú katonai érdemkeresztet.

* * *

Lemberg visszafoglalásával, mely majdnem 10 hónapon át nyögte az oroszok uralmát,

a világháborúnak egy nagy történelmi fejezete zárult le.

Szövetséges hadseregeink, melyek a május elejétől a június közepén túl terjedő idő alatt úgyszólván egyetlen győzelmi iramban egész Közép-Galiciát és Kelet-Galiciának nagy részét is visszahódították az ellenségtől, Lemberg elfoglalásával olyan óriási sikert értek el, mely az egész világon rendkívüli hatást tett. Annál nagyobb hatást, mert ellenségeink ugyanebben az időben a legcsekélyebb sikerrel sem dicsekedhettek.

Óriási volt a munka, melyet dicső seregeink elvégeztek. De az, ami előttük állott, talán még jobban próbára tette kitartásukat és vitézségüket. Idáig a monarchia területén vívták ki a nagy győzelmeket, a monarchia területi épségéért harcoltak, most azonban az a feladat várt rájuk, hogy mélyen behatoljanak a cár birodalmába és kiszakítsák belőle a szabadításra váró Lengyelországot.

Ezzel megkezdődött Oroszország elleni offenzívánknak legközelebbi fázisa. Az új támadó harcokra Lengyelország fővárosának: Varsónak elfoglalása rakja rá a koszorút.

Böhm-Ermolli tábornok vezérkarával Lembergben.

Révész és Biró felvétele.